Liikenne- ja viestintäministeriön selvitys tietoyhteiskuntakaaresta

O 42/2017 vp

Liikenne- ja viestintävaliokunta 26.9.2017

LIIKENNE- JA VIESTINTÄMINISTERIÖ

LVM 1892–2017

Suomi Finland 100

Liikenne- ja viestintäministeriön selvityksen tausta

- Tietoyhteiskuntakaari (917/2014) tuli voimaan pääasiassa 1.1.2015.
- Hallituksen esityksen (HE 221/2013 vp) yhteydessä eduskunnan liikenne- ja viestintävaliokunta antoi kuusi lausumaa.
- Lausumat liittyvät lain toimeenpanon ja vaikutusten seurantaan erityisesti verkkoneutraliteetin, alan investointien kehittymisen, sääntelyn ja hallinnollisen taakan vähenemisen sekä yksityisyyden suojan toteutumisen näkökulmista.
- LVM on seurannut lain vaikutuksia eduskunnan edellyttämällä tavalla ja kuullut laajasti sidosryhmiä.

Verkon neutraliteetti ja käyttäjien oikeudet

LIIKENNE- JA VIESTINTÄMINISTERIÖ

LVM
1892–2017

Verkon neutraliteetista säädetään EU-asetuksella

- EU:n sähköisen viestinnän sisämarkkina-asetusta (EU 2015/2120) sovellettu jäsenmaissa 30.4.2016 alkaen
- Tietoyhteiskuntakaaren 110 § muutettu viittaussäännökseksi kesällä 2016 (laki 456/2016), myös eräitä muita muutoksia
- Sääntelyn periaatteena tiukka verkon neutraliteetti (liikenteen tasapuolisen kohtelun periaate), poikkeaminen sallittu vain rajatuin perustein (mm. verkon turvallisuus, ruuhkautuminen)
- Vaikutuksia liittymien ja palvelujen tuotteistukseen ja sopimusvapauteen
- Viestintävirasto ja KKV: Teleyritykset ovat noudattaneet asetusta pääasiassa hyvin, ei kuluttajavalituksia kielletyistä liikenteenrajoituksista.
- Teleyritykset ovat nostaneet esiin yksityiskohtaisen sääntelyn vaikutukset tulevaisuuden innovatiivisten palveluiden tarjontaan.
- EU-asetuksen uudelleenarviointi 30.4.2019 mennessä

Loppukäyttäjien oikeuksia koskevan muun sääntelyn kehittäminen

- KKV: yleisesti sähköisiä viestintäpalveluja koskevat kuluttajavalitukset olleet laskussa viimeisen kolmen vuoden ajan. Sääntelyn suoraa vaikutusta kuitenkin vaikea arvioida.
- Vireillä olevalla EU:n televiestintädirektiivien uudistuksella (ns. telepaketti-ehdotus) on merkittävää vaikutusta loppukäyttäjien oikeuksien ja sähköisten viestintäpalveluiden sääntelyyn.
- Muutospaineita myös muusta EU-sääntelystä: esimerkiksi audiovisuaalisia mediapalveluja koskeva direktiiviehdotus.
- Mahdolliset merkittävät kokonaisuudistukset olisi tarkoituksenmukaista toteuttaa näiden EU-sääntelyn muutosten täytäntöönpanon yhteydessä.
- Kansallisesti on jo käyty läpi toteutettavissa olevia tietoyhteiskuntakaaren muutostarpeita:
  - HE 82/2017 vp sisältää ehdotuksia purkaa tai keventää eräitä lain yksittäisiä säännöksiä, mm. kytkykauppaa koskevat säännökset.

Huomattavan markkinavoiman sääntely ja EU-lainsäädännön uudistus, teleyritysten investoinnit verkkoihin

LIIKENNE- JA VIESTINTÄMINISTERIÖ

LVM 1892–2017

Suomi Finland 100

Tavoitteena kilpailun edistäminen

- HMV-sääntely on kilpailuoikeudellista erityissääntelyä, jonka tavoitteena on mahdollistaa tukkutasolla uusien toimijoiden alalle pääsyä ja siten parantaa tarjontaa vähittäistasolla.
- Viestintäviraston HMV-päätösten määrä vähentynyt, tavoitteena keskittyminen erityisesti valokuituyhteyksien edistämiseen.
- EU-sääntely asettaa rajoituksia kansallisille toimille sääntelyn keventämisen ja tarkoituksenmukaisen kohdistamisen suhteen.
- Sääntelyn sujuvoittaminen ja joustavoittaminen (kansallisten olosuhteiden huomioiminen) on Suomen keskeisenä tavoitteena vireillä olevassa EU:n televiestintädirektiivien uudistuksessa (ns. telepaketti-ehdotus).

Teleyritysten investointien kehitys

- Vuonna 2016 yhteensä noin 590 miljoonaa euroa
- Kiinteän verkon investoinnit laskussa edeltävään vuoteen verrattuna, langattoman verkon investoinnit pienessä nousussa
- On haastavaa arvioida sääntelyn suoraa vaikutusta teleyritysten verkkoinvestointeihin
- Teleyritykset ovat korostaneet tarvetta hallinnollisten menettelyjen (lupamenettelyt, maksut) keventämiselle
  - Tilannetta on parannettu mm. maantielain muutoksessa (261/2017) sähkö- ja telekaapeleiden sijoittamislupien osalta

Tietoturvan ja luottamuksellisen viestin suojan toteutuminen

LIIKENNE- JA VIESTINTÄMINISTERIÖ

LVM
1892–2017

Suomi Finland 100

Tietoturvastrategialla lisää luottamusta

- Tietoturvastrategiassa on määritelty tavoitteet ja toimenpiteet luottamuksen lisäämiseksi internetiin ja digitaalisiin toimintatapoihin.
- Toteutettuja toimenpiteitä ovat muun muassa
  - EU:n verkko- ja tietoturvadirektiivin implementointi
  - vahvan sähköisen tunnistamisen lainsäädännön uudistaminen ja sähköisen tunnistamisen luottamusverkosto
  - vaikuttaminen siihen, että sähköisen viestinnän tietosuoja-asetuksella (ePrivacy) mahdollistetaan sähköisen viestinnän välitystietojen käyttö digitaalisten palveluiden toteuttamisessa sekä tietoturvatoimenpiteiden toteuttaminen.
- Tietoturvastrategian täytäntöönpanoa seurataan aktiivisesti ja vaikuttavuutta mitataan digitaalisen liiketoiminnan kasvuympäristön rakentamiseen tähtäävän kärkihankkeen indikaattorien avulla.

Viestintäviraston rooli tietoturvallisuuden edistämisessä keskeinen

- Turvallisuuden varmistaminen on olennainen osa digitaalisen yhteiskunnan rakentamista.
- Hallituksen puoliväliriihessä Viestintävirastolle osoitettiin lisämäärärahaa tietoturvallisuuden toimintavarmuuden ja yksityisyydensuojan varmentamiseksi ja kehittämiseksi (2 milj. euroa vuosittain).
- Lisämäärärahan avulla on mahdollista edistää luottamusta digitaalisiin palveluihin ja parantaa kyberturvallisuutta. Digitaalisten alustojen ja palveluiden yhteentoimivuuden edistäminen on keskeinen tavoite.

Sähköisen viestinnän tietosuoja-asetuksen (ePrivacy) valmistelu

- Sähköisen viestinnän tietosuojaa koskevan EU-lainsäädännön (ePrivacy) uudistaminen on parhaillaan kesken.
  - Komissio antoi vuoden 2017 alussa ehdotuksen sähköisen viestinnän tietosuojadirektiivin korvaavaksi asetukseksi.
  - Ehdotusta käsitellään parhaillaan neuvoston työryhmässä.
- Uudistustyön myötä tullaan tarkastelemaan myös tietoyhteiskuntakaaren säännöksiä sähköisen viestinnän tietosuojan osalta.

Sähköisen viestinnän välitystietojen säilyttäminen (Data Retention)

- Eduskunnan edellyttämä laajapohjainen työryhmä perustettiin 20.3.2017 arvioimaan säilytysvelvollisuutta.
- Työn pohjalta koottiin selvitys sähköisen viestinnän välitystietojen säilytysvelvollisuudesta, jonka lopputuloksina todettiin seuraavaa:
  - Säilytysvelvollisuutta koskevaan lainsäädäntöön ei liity välittömiä muutostarpeita, mutta sääntelyn soveltamisessa on havaittu eräitä epäselvyyksiä.
  - Erilaisten pikaviestipalvelujen käyttö on lisääntynyt merkittävästi ja tämä on lisännyt käyttäjien mahdollisuuksia valita sellaisia viestintäkeinoja, joista säilytetään viranomaisia varten vähemmän välitystietoja.
  - Teleyritykset pitävät nykyistä toimintamallia lähtökohtaisesti selkeänä ja esitutkintaviranomaisen mukaan nykymalli takaa viranomaisten tarvitsemien tietojen vähimmäistason.
- Neuvoston puheenjohtajamaan Viron johdolla jäsenmaat keskustelevat erilaisista keinoista varmistaa riittävä viestintätietojen säilyttäminen lainvalvonnan tarpeisiin.

EU-sääntelyä kehitetään

- Komission tiedonanto vahvan kyberturvallisuuden rakentamisesta Euroopan unioniin
  - Euroopan verkko- ja tietoturvaviraston (ENISA) mandaatin uudistaminen
  - IPv6-protokollan käytön edistämiseen tähtäävät toimet
  - ”Security by desing” -yhteistyö teollisuuden kanssa
  - Säädetään tietoturvallisille ICT-tuotteille ja -palveluille sertifiointikehys.

Sini Wirén
Neuvotteleva virkamies
Liikenne- ja viestintäministeriö
sini.wiren@lvm.fi
p. 040 507 0916, 029 534 2532

Johanna Tuohino
Neuvotteleva virkamies
Liikenne- ja viestintäministeriö
johanna.tuohino@lvm.fi
p. 050 411 7068, 029 534 2018

LIIKENNE- JA VIESTINTÄMINISTERIÖ

LVM 1892–2017

Suomi Finland 100